

עין משפט
נר מצוה

יא:

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

מסורת הש"ס

לש א ב מ"י פ"ט מה' ט
עבודת כוכבים ה"ג ט
(נ) פנה לזרן כ"ז טש"ע
י"י ק"י קמ"ט פ"ק ט: ב

רבינו הגאול

טריפה אסור עיקר
שאין בה טריפה מותר.
ואיזהו עיקר שאין בה
טריפה המנשר פרוסותיה
מן הארכובה (ולמעלה)
(ולמטה) והנמנר רב פאם
בעגלה המושכת בקרון
והוא יושב עליו שהיא
כמו הסוס שהוא רוכב
עליו: וכן תגלתת וקנו
והנחת כלוריתו וכלתה
אסור אסור רב היריה
אמר שמואל עוד אחת
אלא ר' לר' יהודה ויש אומר
לע' ע"ה כל' תשרי
י"י ח"י הארם כרמוב
ש"י שתינו בהם שבעים
שנה וזו ע' שנה גלות
הראשונה מביאין אדם
שלם ומרכיבין אותו על
אדם חגור פ"י מפני
שהם יעקב צולע על
יריבו עושין אותו כמו
חגור כלומר עשו שהוא
כפוש ועקב שמואל
חגור ורוכב על שאר
ומרכיבין האדם השלם
בגדי של אדם הראשון
ובגדי רביאשי קרקעלו
ש"ל ר' ישמעאל שפטור
אותו ע"ה עוד מפני
דברים שז"ל יר' ור' ור' ור'
לה מתקל ארבע וזו חיי
ומתקן השוקים באיך
פ"י אבנים נותרה ומסרין
ואומרים סך ק"ר מלשת
מלשתן בשלשן זין ויין
ופ"י ק"ר ארון ופ"י ופי
אחי הנה אחת דברא
יר' כל' זה הנזיר הוא
יעקב אחי ארתינו עשו
החי"ן שאמר אנכי עשו
בביתו ולא היה הוא
עשו וכו': פימה השלם
אומרים מרתי וייפא
שמטעם הזבחים דרמי
הוא הויפא ב"י ורובים
משפוחין הן ואומרים
מה הועיל בעקב שלקח
הברכות ממשה הנה
הברכות נתקיימו בני
ומסירין יו' לרין כו' יקום
ד"ן מ"י אי' לשש כשקום
יעקב וכו' פשוט הוא:
הני מילי כלומר אלו
ששנו בששנותיו כגון
קלנים וסטרלא וביצא
בן הן ימי אידיהן של
רסמאי: ימי אידיהן של
פרסדים איו הן ופשיט
מסורדי ומהרדן היריסקין
(מהרדן) ומהרדן אלו ימי
אידיהן של פרסדים ימי
באלא אידיהן דרסמאי: ואלא
אזו הן פ"י עובדי כוכבים
שכסות וששית כהר"ק
ואקראא: כניני ועק"ר
כאר אמי ר' ר' ענן
רב תסרא) משום רב' ה
רבי עבודת כוכבים הן
קבועין לו לעולם הפיר
כל השנה מלח' לזן ואלו
הן בית כל בכבי בית וכו'
בביתין תרעהא שבסמון

תגלתת וקנו והעברת באוריתו.
וקנו בני העברת כלוריתו והנחתו לפי שנשמיחהו היו
גרילין לגלח: **מתקל** וזו פיוא. **ולא** והא אמרין כ"י הנוקין
(גייסין ד' נה). **בתרא** אסמרי פיהא נחית לעלמא חד ברמי ומד בכל
העולם כולו ואסמריה אמרו צברק
בית כור (ב"ב דף ק"ה ע"ט) מאי
אסמריה פלגא דזוחא וא"כ א"ך י' י'
מתקל וזה ברמי ונראה לי דתריין
אסמרי לאו דוקא אלל ר"ל (ס' מועטת
כדאמרין נהא"ש מקדש (קודשין דף
מ"ט): **עשרה קבין:** סך קירי
פלסתר. פ"ה שקורין יעקב קירי
ולא נירא שקראו יעקב ארון לך
פירש ר"ת זה ילחק שקורין קירי ולפי
שהיא (ו)קינו) היו נוהגין זו כבוד
לומר הנרכות שנתן יעקב פלסתר
הם והן על גב גסם הוא אמר והיא
כאשר תרד (בנאשית מ) מכל מקום
אינו נוטל עכשיו הנרכות:

עמלווא של עוה. פ"ה שוק של
עוה והוא חוק לעיר ומכרין
נו נצר לשון ונשמטין באעילתו
ומניעו ליה מי שרי לשאת ולתת עם
בני עטלחא כיוס א"ל של בני עובדי
כוכבים שבעיר או לא מי שרי' ממתי'
צברוק כ"כ או לא ושכ"ס פירש
עטלחא הוא שם עבודת כוכבים
שמחין לעוה ועובדין אותה בני המגרס
שמחין לעוה ויש אומר (ו) מיביעי' (ו)
אם ומת' לשאת ולתת עם בני עוה
כיוס א"ל שמוא' לה וקסא להר"ר
אלתנן על הפירושים דלס העובד
כוכבים אינו חפוז כמו הטורם לא
נחוש דלמי עבדן כוכבים ביד עובד
כוכבים זין שהיה העובד כוכבים
משוק העבודת כוכבים וכן שאינו
דמיי' הנה ששוק עושין לשם עבודת
כוכבים ולא יוס א"ל הוא לזה יש לחוש
דלמי עבודת כוכבים ביד עובד כוכבים
רש"י על העובד כוכבים שמוא' לה
נמוכה ולפי זה א"ל חלק מה שחלק
רש"י על העובד כוכבים שמוא' לה
זין מזני העיר כי אפילו הוא מזני
העיר לא חיישין דלמי עבודת כוכבים
ביד עובד כוכבים חוזה לה:

מאי קבועין הן א"ל הכי אמר
שתא פלחי להו אמר שמואל בגולה אינו אסור אלא יום אדם כלבד ויום
אדם נמו מי אסיר והא רב יהודה שרא ליה לרב יברונא לזבוגי המרא ולרב
גידל לזבוגי הימין בהגתא דטייעי שאני הגתא דטייעי דלא קביעא:
מתני' א"ערי שיש בה עבודת כוכבים חוצה לה מותר היה חוצה לה עבודת
כוכבים חוצה (ש) לה מותר מהו לילך לשם יבזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום
אסור ואם היה יכול להלך בה למקום אחר מותר: **גב' ה"ד** חוצה לה אמר
רשב"ל משום ר' חנינא כגון עמלווא של עוה וא"ד בעא מיניה רשב"ל מר"ח
עמלווא של עוה מהו א"ל לא הלכת לצור מומיך וראית ישראל ועובד כוכבים
וושבין ופרינסתו מהן ועוד משום יראה: **בהנשא דטייעי**. יוס לשנא מתקנזין כל סומרי העיר כל
פלוגית וכלן קורין קונפדרי"א: **דלא קביעא**. אין חוששין לה כל כך אם קורין עושין לה בכל שנה: **מתני'** **עיר יש ע**
עבודת כוכבים. שיום א"ל יש לזני העיר היוס לעבודת כוכבים שנעיר: **חוזה לה מותר**. לשאת ולתת עם היושבין חוץ לעיר
שאין נמשכין אחר אותה עבודת כוכבים שכן מנהג זה עובד את שלו וזה עובד את שלו ויוס א"ל של אלו אינו עובד כוכבים
היה חוזה לה עבודת כוכבים. כל' (ו) עבודת כוכבים שהיוס עובדין ליראה שלהם: **סוכה מותר**. שאין בני העיר עובדין לאותה יראה: **מהו**
לילך לשם. לאותה העיר כיוס עבודת כוכבים לשם עם אחד מזני העיר: **בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום**. שאין דרך יראה מותרת
העיר לילך לעיר אחרת ודרך הכנוסה מכלן לאותה העיר מיוחדת לאותה העיר לזנה אסור לילך עם מפני חשד שנראה כמהלך לעבודה:
ואם. דרך ממלכו זה הולך גם לעיר אחרת: **מותר**. דהרואה אומר למקום אחר הולך: **גב' ה"ד** דמי חוזה לה. כמה היא
רחוק אותו שוק שמוא' לה מן העיר והיא מותר לשאת ולתת עם יושבי: **עעלווא של עוה**. עטלחא שוק של בהמה כמו איטילן
דתנן (בבבית דף ב'ז). שומטין באעילתו ונמכרין באעילתו: **עוה**. עיר של פלסתיס והיה זה עבודת כוכבים ויהי חוזה לה שיוס אעילן
לעיר מאד: **עעלווא של עוה**. דסמוכה לעיר מאד מהו מי שרי ממתי' כה"ג או לא: **לור**. עיר שישאל ועובדי כוכבים דרין בה:

מנשר. משיר ומוחק פסקות שני רגליה: **מן הארכובה ולמעלה**.
כלל מן הארכובה ולמעלה טריפה אלאם מדאסור לערפה בבהמה
טריפה עסקין וטריפה מאי כלי משמיסה אלל: **בעגלה המושכת**
בקרון. שיושב בו המלך הדיינו כלי משמיסה: **יוס תגלתת וקנו והנחת**
כלוריתו. יוס שמגלת וקנו וכן כו'
כיוס תגלתת כלוריתו. יוס שמגלת וקנו
שער (ט) ומניתי כלורית אפודלי"ץ ממחורי
העורף לשם עבודת כוכבים: **והעברת**
כלוריתו. לסוף שנה שמגלת אותה
כלורית לזדה: **דמינא טרווייהו יוס**
תגלתת וקנו והנחת כלוריתו יוס
תרווייהו יוס תגלתת וקנו והנחת כלוריתו יוס
תגלתת וקנו והעברת כלוריתו אמר רב
יהודה אמר שמואל עוד אחרת יש [להם]
ברומי אחת לשבעים שנה מביאין אדם
שלם ומרכיבין אותו על אדם חגור ומלבישין
אותו בגדי אדם הראשון ומניחין לו בראשו
קרקיעלו של רבי ישמעאל ותלו ליה
[בצואריה] מתקל [ר'] וזו דפיא ומחפין
את השוקים באיך ומכריו"ן לפני סך קירי
פלסתר אחוה דמרנא וייפנא דחמי חמי
ורלא חמי לא חמי מאי אהני לרמאה
ברמאותיה ולויפנא בויפנותיה ומסימין
בה הכי ווי לדין כד יקום דין אמר רב אשי
הכשילן פיהם לרשעים אי אמרו זייפנא
אחוה דמרנא כדאמרי השתא דאמרי
דמרנא זייפנא מרנא גופיה זייפנא הוא ותנא
דין מ"ט לא קחשיב לה להאי דאיתא בכל
שתא ושתא קחשיב דליתא בכל שתא
ושתא לא קחשיב הני דרומאי ופרסאי מאי
מוטרדי וטרויסקו מוהרנקי ומוהרין הני
דפרסאי ודרומאי דבבלאי מאי מוהרנקי
ואקניתי' בחגוני ועשר באדר אמר רב חנן בר
רב חסדא אמר רב ואמרי לה א"ר חנן בר רבא
אמר רב חמשה בתי עבודת כוכבים קבועין
הן אלו הן בית כל בכבל בית נבו בכורסי
תרעהא שבמגפ צריפא שבאשקלון נשרא
שבערביא כי אתא רב דימי ה'הוסיפו עליהן
יריד שבעין כבי נדבכה שבעכו איכא
דאמרי נתברא שבעכו בר דימי מנהרעדא
מתני א"ל רב רב חסדא לרב חסדא
בכי א"ל רב חנן בר רב חסדא לרב חסדא
מאי קבועין הן א"ל הכי אמר אבוה
דאבוה דאיימך קבועין הן לעולם תדירא כולה
עשרה נאדר: **קבועין**. וליקמן מפרש
קבועין כל השנה שכל ימות השנה
עושין עובדיהם יום א"ל ומקריבין
זבחים וסורדי כנשא ונמתן לעולם:
טורעפא. שם עבודת כוכבים: **ומפג**.
שם העיר: **יריד שבעין כבי נדבכה**
שבעכו וא"ל דאמרי הנכרה שבעכו
ה"ג. ואות דאמרי אפכא א"ל מתי'
לישני: ה"ג וסודי כולה **שפא: בגולה**.
אין אנו יכולים להעמיד (ט) עצמנו
מלישא וליתן עמשה שנתיים אנו
עבודת כוכבים

עובד כוכבים. יום א"ל יש לזני העיר היוס לעבודת כוכבים שנעיר: **חוזה לה מותר**. לשאת ולתת עם היושבין חוץ לעיר
שאין נמשכין אחר אותה עבודת כוכבים שכן מנהג זה עובד את שלו וזה עובד את שלו ויוס א"ל של אלו אינו עובד כוכבים
היה חוזה לה עבודת כוכבים. כל' (ו) עבודת כוכבים שהיוס עובדין ליראה שלהם: **סוכה מותר**. שאין בני העיר עובדין לאותה יראה: **מהו**
לילך לשם. לאותה העיר כיוס עבודת כוכבים לשם עם אחד מזני העיר: **בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום**. שאין דרך יראה מותרת
העיר לילך לעיר אחרת ודרך הכנוסה מכלן לאותה העיר מיוחדת לאותה העיר לזנה אסור לילך עם מפני חשד שנראה כמהלך לעבודה:
ואם. דרך ממלכו זה הולך גם לעיר אחרת: **מותר**. דהרואה אומר למקום אחר הולך: **גב' ה"ד** דמי חוזה לה. כמה היא
רחוק אותו שוק שמוא' לה מן העיר והיא מותר לשאת ולתת עם יושבי: **עעלווא של עוה**. עטלחא שוק של בהמה כמו איטילן
דתנן (בבבית דף ב'ז). שומטין באעילתו ונמכרין באעילתו: **עוה**. עיר של פלסתיס והיה זה עבודת כוכבים ויהי חוזה לה שיוס אעילן
לעיר מאד: **עעלווא של עוה**. דסמוכה לעיר מאד מהו מי שרי ממתי' כה"ג או לא: **לור**. עיר שישאל ועובדי כוכבים דרין בה:

(א) ו"ל אמר הוסיפו.
(ב) לעל (ו) א (נכירין)
כהנא ונכירי' מקנין.
(ד) כפי' א: וכן יוס הנחת.
(ה) ו"ל וקנו: (י) כסיות
ה'א.

הגהות הב"ח

(א) בשיטה תוכה מותר
כל' וזיתת לה נמחק:
(ב) רש"י ד"ה יוס תגלתת
כ"י שער זקני ומתת:
(ג) ד"ה בגולה ופי'
להעמיד את עצמנו:
(ד) ד"ה היה מולי' ופי'
מלו' שיהיו כל' ותיבות
עבודת כוכבים נמחק:
(ה) רש"י ד"ה מתקל ופי'
אלא ר' ל' דבר מועט
מלאכותי: (ו) ד"ה
עטלחא ופי' ומיעול ליה
כ"ס:

לעזר רש"י

אפודלי"ץ (אפודלי"ץ)
צורה כסיונית.
קונפדרי"א
קונפדרי"א דר' (חנינה
החבירה.

מוסף רש"י

מן הארכובה ולמעלה.
כלל עיקר שטורף כן כיוס
אסור לעשות כן כיוס
בבהמה וא"כ שיהא
אסור בהמה ולעו"י יו'.
אין הפסדים
לאופן כל כך בעבודת
כוכבים מלאכות (חלון
יג): פסדים שבמ"ל וילון
עובדי עבודת כוכבים נוטה
כ"י ונכ"ל ה'א.

רבינו הגאול (משנה)

צריפא שבאשקלון נשרא
שבערביא. כי אתא רב
דימי הוסיפו עליהן נדבכה
שבעכו נתברא שבעין כבי
ואיכא דמני ליה איפכא:
אמר שמואל בגולה אינו
אסור אלא יום אדם כלבד
וקריפא ל' כוחותא ומקסי'
וכי יום אדם אסור הוא
רב יהודה שרא לרב
בינוא לזבוגי המרא ולרב
גידל שרא ליה לזבוגי
חיי' בחגתא דטייעי הנה
כיוס אדם עצמו התי'ר
להם לישא וליתן שמתן
למכור ולקנות ופריק
שאני חגתא דטייעי דלא
קביעא: **מתני'** עיר שיש
בה עבודת כוכבים חוצה
לה מותר הייתה עבודת
כוכבים חוצה לה חוזה
מותר: [ג'ס] ופשיט
ריש לקיש חיי' דמי
חוזה לה כגון עטלחא
[של עוה] (ע"ז) והיא
חוזה מן העיר הנקראת
עוה והיא מעיר מלשנים.
איכא דאמרי בעא מיניה
ריש לקיש מרי יוזמן